

CİNAYƏT YOLU İLƏ ƏLDƏ EDİLMİŞ
ƏMLAKIN LEQALLAŞDIRILMASI
CİNAYƏTİNİN MÜSTƏQİL TƏQİBİ ÜZRƏ
MÜSBƏT TƏCRÜBƏYƏ DAİR AVROPA
İNSAN HÜQUQLARI MƏHKƏMƏSİNİN VƏ
XARİCİ ÖLKƏ MƏHKƏMƏLƏRİNİN
QƏRARLARINDAN NÜMUNƏLƏR TOPLUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ MALİYYƏ
MONİTORİNGİ XİDMƏTİ

MÜNDƏRİCAT

GİRİŞ	3
I FƏSİL. AVROPA İNSAN HÜQUQLARI MƏHKƏMƏSİNİN QƏRARLARI	6
Zschüschen v. Belgium	6
Huhtamäki v. Finland	7
Philips v UK.....	8
Balsamo v. San Marino.....	10
Silickiene v. Lithuania	11
II FƏSİL. XARİCİ ÖLKƏLƏRİN TƏCRÜBƏSİ	13
NİDERLAND	13
Niderland Ali Məhkəməsinin mövqeyi.....	13
Apellyasiya Məhkəməsinin qərarları.....	14
Gömrükdə nağd pul paketlərinin aşkarlanması işi.....	17
BELÇİKA	17
İSPANİYA	18
BÖYÜK BRİTANİYA.....	18
F (17/7/2008) (EW)	18
Anwoir (27/6/2008) (EW)	19
Ahmed (S) (24/6/2009)	19
Mauritius Dövlət İttihamı Prokurorluğu v Bholah (20/12/2011)	20
Yamayka Aktivlərin Bərpası Agentliyi (19/1/2017)	21
R v Solanki (24/1/2020) (EW).....	22
IK (8/3/2007) (EW)	23
Craig (15/11/2007) (EW)	24
R v Kuchhadia (14/7/2015) (EW)	24
R v Singh (29/3/2017) (EW).....	25
R v Otegbola (7/7/2017)(EW)	26
Middleton and Rourke (31st January 2008)	27
FRANSA	28
PORTUQALIYA	29
İSVEÇ	29
Nümunə №1	29

Nümunə №2	30
POLŞA.....	30
GÜRCÜSTAN.....	31
XORVATIYA.....	31
ESTONIYA	32
MOLDOVA.....	32
SLOVAKIYA	33

GİRİŞ

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma (bundan sonra “Leqallaşdırma”) cinayətinin mövcudluğundan bəhs etmək üçün bu cinayətin predmeti olan əmlakı yaradan və zaman etibarilə leqallaşdırma cinayətindən öncə törədilmiş bir cinayətin – predikativ cinayətin mövcudluğu şərtidir. Lakin bu, o demək deyildir ki, leqallaşdırma cinayətinin təqibi də predikativ cinayətin təqibindən asılıdır. Predikativ cinayət və leqallaşdırma cinayəti bir-birindən müstəqil şəkildə Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində kriminallaşdırılmışdır.

Leqallaşdırmaya qarşı cinayət hüquqi tədbirlər o zaman effektiv olar ki, kriminal əmlakı formalaşdıran cinayət əməli dəqiq müəyyən edilmədən, predikativ əmələ görə ilkin (və ya Leqallaşdırma ilə paralel) məhkumetmə olmadan, ümumiyyətlə, konkret predikativ əmələ dair birbaşa sübut olmadan, Leqallaşdırma əməlinə görə məhkumluq mümkün olsun. Beynəlxalq standartlar da onu tələb edir ki, Leqallaşdırma əməli predikativ cinayətdən asılı olmadan, müstəqil şəkildə araşdırılsın və təqib olunsun. Mütərəqqi xarici ölkələrin təcrübəsi də bu yanaşmanı əsas götürür. Əks yanaşma leqallaşdırmanın kriminallaşdırılması məqsədlərinə cavab vermir.

Leqallaşdırma ilə mübarizədə beynəlxalq standartları müəyyən edən Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrupun (Financial Actions Task Force - FATF) 3-cü tövsiyəsinə görə ölkələr Birləşmiş Millətlər Təşkilatının “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” 1988-ci il tarixli Konvensiyası (“Vyana Konvensiyası”)¹ və “Transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı” 2000-ci il tarixli Konvensiyası (“Palermo Konvensiyası”)² əsasında cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma əməlini kriminallaşdırmalıdırlar. Qeyd edilən tövsiyəyə dair izahedici qeydə müvafiq olaraq, Leqallaşdırma cinayəti, dəyərindən asılı olmayaraq, cinayətdən birbaşa və ya dolayı yolla əldə edilmiş istənilən növ əmlakı əhatə etməlidir, habelə əmlakın kriminal gəlir olmasının sübut edilməsi zamanı şəxsin predikativ əmələ görə məhkum edilməsi zəruri deyildir.

Qeyd edilməlidir ki, ölkəmizin əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə (ƏL/TMM) sisteminin Avropa Şurasının MONEYVAL Komitəsi tərəfindən V raund qiymətləndirilməsi nəticəsində əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin beynəlxalq standartlarla uzlaşmayan şəkildə dar təfsiri (predikativ cinayətin kim tərəfindən, nə vaxt və harada törədilməsinin müəyyən edilməli olması), əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin bütün növlərinin³ təqibi üçün hüquqi

¹ Azərbaycan Respublikası 28 oktyabr 1992-ci ildə Vyana Konvensiyasına qoşulmuşdur (<https://e-ganun.az/framework/7876>)

² Azərbaycan Respublikası 13 may 2003-cü ildə Palermo Konvensiyasına qoşulmuşdur (<https://e-ganun.az/framework/2198>)

³ Beynəlxalq standartlar cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin aşağıdakı növlərini qəbul edir:

“third-party monel laundering” – “üçüncü şəxs tərəfindən çirkli pulların yuyulması” - predikativ cinayətin törədilməsinə cəlb olunmamış şəxs tərəfindən çirkli pulların yuyulması;

imkanların olmasına baxmayaraq yalnız “self-laundering” üzrə təqibin həyata keçirilməsi, habelə bu cinayətin sübut edilməsi zamanı dolayı sübutlardan istifadə edilməməsi əsas çatışmazlıqlar kimi müəyyən edilmişdir.⁴

Qeyd olunan çatışmazlıqların aradan qaldırılması məqsədilə MONEYVAL Komitəsi, hüquq mühafizə orqanları və məhkəmələr tərəfindən əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin tövsifinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması üçün, müsbət beynəlxalq və xarici yerli təcrübənin əks olunduğu metodoloji vəsaitin hazırlanmasını, habelə əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin beynəlxalq standartlar nəzərə alınmaqla təqibi təcrübəsinin formalaşdırılmasını tövsiyə etmişdir.

Göstərilən çatışmazlıqların aradan qaldırılmasına və tövsiyələrə əməl edilməsinə dəstək məqsədilə “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin müstəqil təqibi üzrə müsbət təcrübəyə dair Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin və xarici ölkə məhkəmələrinin qərarlarından nümunələr toplusu” (Toplu) hazırlanmışdır.

Topluda təqdim edilən, Leqallaşdırma cinayətinin müstəqil təqibi zamanı Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası ilə təminat altına alınan ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun və təqsirsizlik prezumpsiyasının pozulub-pozulmaması ilə bağlı suallara birmənalı cavab verən Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin (AİHM) “*Zschüschen v. Belgium*” işi üzrə qərarı olduqca mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Həmin qərarla AİHM-nin gəldiyi qənaəti aşağıdakı kimi konkretləşdirmək olar:

- şəxs cinayətdə təqsirli bilinərkən onun susması nəzərə alınmaqla, bir şərtlə ki, məhkumətnə müstəsna olaraq yalnız təqsirləndirilən şəxsin susmasına əsaslanmasın, dolayı sübutların məcmusu şəxsin təqsirli bilinməsi üçün kifayət etsin və susma mövcud olan sübutların inandırıcılığını artırsın.

- aidiyyəti şəxsin üzərinə əmlakı barədə inandırıcı izahatın verilməsi öhdəliyinin qoyulması ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ ilə ziddiyyət təşkil etmir.

- şəxsin çirkli pulların yuyulmasında təqsirli bilinməsi üçün məhkəmənin predikativ cinayətin müəyyən edilməsini zəruri hesab etməməsi faktı sübutetmə yükünün ittiham tərəfindən müdafiə tərəfinə keçməsinə səbəb olmamışdır, təqsirsizlik prezumpsiyası prinsipi pozulmamışdır.

Həmçinin cinayətkarları kriminal gəlirlərdən məhrum edilməsi üzrə tədbirlərin əhəmiyyəti nəzərə alınmaqla, Topluda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın müsadirəsi ilə bağlı AİHM-nin qərarlarına da yer verilmişdir.

Topluda öz əksini tapan və predikativ cinayət müəyyən edilmədikdə, Leqallaşdırma cinayətinin sübut edilməsində dolayı sübutlardan istifadəyə dair Niderland, Böyük Britaniya, İsveç, Polşa, Gürcüstan və digər ölkələrin məhkəmə təcrübələrindən nümunələr də Leqallaşdırılma cinayətinin müstəqil təqibi praktikasının ölkəmizdə beynəlxalq standartlara cavab verən şəkildə formalaşdırılmasında faydalı ola bilər.

“self-laundering” - “öz-özünü yuma» - predikativ cinayətin törədilməsinə cəlb olunmuş şəxs tərəfindən çirkli pulların yuyulması;

“stand-alone money laundering” - predikativ cinayəti təqib etmək zərurəti olmadan (məsələn, dəqiq predikativ cinayətə dair yetərli sübut olmadıqda və ya predikativ cinayətin təqibi üzrə ərazi yurisdiksiyası olmadıqda) leqallaşdırma cinayətinin müstəqil təqibi: cinayət gəlirləri predikativ cinayəti törədən şəxs (self-laundering) və ya üçüncü şəxs tərəfindən leqallaşdırıla bilər (third-party).

⁴ <https://rm.coe.int/moneyval-2023-27-mer-azerbaijan-2782-6987-7257-v-1/1680ae8295>

Topluda ümumilikdə 32 *məhkəmə qərarı* təqdim edilmişdir ki, bunlardan 5-i AİHM-in, 27-si isə xarici ölkə məhkəmələrinin praktikasına aiddir.

I FƏSİL. AVROPA İNSAN HÜQUQLARI MƏHKƏMƏSİNİN QƏRARLARI

Zschüschen v. Belgium

2 may 2017-ci ildə AİHM Zschüschen v. Belgium işi üzrə qərar qəbul etdi. Bu qərar PL işlərində dolayı sübutetmə metodundan istifadə edilməsi ilə əlaqədar şübhəli şəxsin hüquqlarının pozulması məsələlərinə aydınlıq gətirdi.

Holland Zschüschen 2003-cü ilin martında Belçikada bank hesabı açır və 2 ay ərzində hesaba 5 tranzaksiyada ümumilikdə 75000 evro yatırır. Zschüschenin narkotik ticarəti ilə bağlı keçmişə vardır və gəliri yoxdur (Niderlandda). Ona qarşı Leqallaşdırma işi Belçikada başlanılmışdır. İlk olaraq o qeyd edirdi ki, 4 illik müddət ərzində bəyan edilməmiş (vergi verilməmiş) işdən əldə edib. O, sifarişçilərin adlarını vermək istəmir. Bütün proses ərzində susmaq hüququna istinad edir. 2006-cı ildə Zschüschen Belçikada məhkum edilir (şərti cəza, 5000 evro cərimə və 75000 evro müsadirə)

Zschüschen hər şeydən əvvəl Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci və 2-ci hissələrinə istinad edir: xüsusən ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun pozulmasına, təqsirsizlik prezumpsiyasına və susmaq hüququna. Ərizəçiyə görə, proses ərzində predikat əməl konkretləşdirilməmişdir, bu da onun müdafiə hüquqlarının pozulması, ittiham barədə vaxtında məlumat almaq hüquqlarının pozulması deməkdir. Əlavə olaraq 6-cı maddənin 3-cü bəndinin a) yarım bəndinə də istinad olunmuşdur.

AİHM-in mövqeyi

AİHM-in son nəticəsi o idi ki, Zschüschen bütün bəndlər üzrə uduzmuşdur.

6-cı maddənin 1-ci və 2-ci hissələri: ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ və təqsirsizlik prezumpsiyası

Konvensiyanın 6(1) və 6(2)-ci maddələri. Ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ və təqsirsizlik prezumpsiyası

- Zschüschen dindirilən zaman bəzi ilkin ifadələr versə də, pul haqqında əlavə məlumat vermək istəməmişdir.

- O, proses boyu səssiz qala bilmişdir və təzyiq altında olmamışdır.

- Baxmayaraq ki, məhkəmə pulun qanuni mənbəyinin olmaması barədə nəticəyə gələrkən pulun mənbəyinə dair Zschüschenin qeyri-dəqiq və inandırıcı olmayan ifadəsini əsaslandırmaqdan imtina etməsini nəzərə almışdır, bu, onun susmaq hüququnu və özünü ittiham etməmək hüququnu pozmamışdır.

- AİHK şəxsi təqsirli bilərkən onun susmasının nəzərə alınmasını qadağan etmir, bir şərtlə ki, məhkumetmə ekskluziv olaraq və mahiyyət etibarilə təqsirləndirilən şəxsin susmasına əsaslanmasın.

- Yerli məhkəmələr Zschüschenin təqsirli bilinməsi üçün kifayət edən həddə dolayı sübutların məcmusunu inandırıcı şəkildə müəyyən etmişlər. Zschüschenin pulun mənbəyi barədə lazımi izahat verməkdən imtina etməsi sadəcə həmin sübutları möhkəmləndirirdi.

- Aidiyyəti şəxsin üzərinə əmlakı barədə inandırıcı izahatın verilməsi öhdəliyinin qoyulması ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ ilə ziddiyyət təşkil etməyib. Əgər Z-nin maliyyə tranzaksiyaları barədə hesabları həqiqi olsa idi, onun üçün pulun mənbəyini sübut etmək çətin olmazdı.

- Zschüschenin Belçika bank hesabında olan pulun mənbəyi barədə inandırıcı izahat verməkdən imtina etməsindən irəli gələn nəticələr sağlam düşüncəyə əsaslanırdı və ədalətsiz və əsassız hesab edilə bilməz.

- Şəxsin çirkli pulların yuyulmasında təqsirli bilinməsi üçün məhkəmənin predikat cinayətin müəyyən edilməsini zəruri hesab etməməsi faktı sübutetmə yükünün ittiham tərəfindən müdafiə tərəfinə keçməsinə səbəb olmamışdır, təqsirsizlik prezumpsiyası prinsipini pozmamışdır.

6-cı maddənin 3-cü bəndinin (a) yarımbəndi (ittiham barədə vaxtında məlumat almaq)

AİHM qeyd edir ki, şübhəli tranzaksiyaların aydın və detallı təsviri və PL əməlinin hüquqi mahiyyəti nəzərə alınmaqla, şübhəli şəxs Belçika qanunvericiliyinə əsasən ona qarşı irəli sürülmüş ittiham barədə lazımi qaydada məlumatlandırılmışdır. Bunun nəticəsində Zschüschen özünü nəyə qarşı müdafiə etməli olduğunu bilmişdir. AİHM həmçinin qeyd edir ki, 6-cı maddənin 3-cü hissəsinin a) bəndi ittihamlarda spesifik predikat əməlin təsvir edilməsi öhdəliyini nəzərdə tutmur. Həmçinin pulun əldə olunduğu predikat əməl ləqallaşdırma üzrə ittihamın əsasını təşkil etmir.⁵

Huhtamäki v. Finland

Ərizəçi iddia edirdi ki, əsas cinayətə görə təqsirləndirilən A adlı şəxs bəraət alsa da, o (ərizəçi), əlavə cinayətə-əmlakın ləqallaşdırılmasına görə məhkum edilmiş və buna görə də ədalətli mühakimə olunmamışdır.

Ərizəçi ləqallaşdırma əməlinə görə məhkum olunmuşdur, onun məhkumluğu A-nın törətdiyi əmələ əsaslanırdı. A ərizəçi ilə eyni gündə dələduzluğa görə məhkum olunmuşdur. Məhkəmə müəyyən etmişdir ki, A müflisləşmə zamanı bütün əmlakını bəyan etməmişdir. Sonradan (2009-cu ildə) Ali Məhkəmənin Plenumu A-nın susmaq hüququna istinad edərək, ona qarşı irəli sürülən bütün ittihamları rədd etmiş və onu cəzadan azad etmişdir. 2010-cu ildə Ali Məhkəmənin Plenumu ərizəçinin işinə yenidən baxılma tələbini rədd etmişdir. Məhkəmə hesab etmişdir ki, A-nın susmaq hüququ olsa da, bu, daşınmaz əmlakı A-nın kreditorlarından gizlətmək üçün ərizəçinin etdiyi hərəkətlərə haqq

⁵ [ZSCHUSCHEN c. BELGIQUE \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/kom/doc/2018/01/ZSCHUSCHEN_c._BELGIQUE.pdf)

qiymətləndirilməsi tələb olunur. AİHM bu qənaətə gəldi ki, fərziyyələr Philipsin cinayətkar əməlin törədilməsində təqsirinin olduğunu müəyyən etməyə istiqamətlənməyib. Əvəzində, onlar yerli məhkəmənin müsadirənin həcmi müəyyən etməsinə köməklik göstərib. Baxmayaraq ki, müsadirə geniş həcmdə həyata keçirilib və əgər o, ödəməni həyata keçirməzsə daha 2 il azadlıqdan məhrum ediləcəkdir, onun digər narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi cinayətinə görə məhkum edilməsi mübahisələndirilmir.

AİHM, sistemdə mövcud olan müdafiə mexanizmləri qeyd edir: dəyərləndirmə, açıq məhkəmə iclası da daxil olmaqla məhkəmə prosesi vasitəsilə həyata keçirilib, cinayət işi materialları öncədən açıqlanıb və ərizəçiyə əlavə sənədlər və şifahi sübutlar təqdim etmək imkanı verilmişdir. Məhkəmə ehtimalların balansına əsasən, daha az müəyyən olunduğu halda məbləğin ödənilə biləcəyini güman edərsə müsadirə məbləğini daha az miqdarda təyin etmək səlahiyyətinə malik olub (burada ödəmə biləcək məbləğ dedikdə, cavabdehin ödəmə imkanında olduğu məbləğ nəzərdə tutulur). Burada əsas prinsiplial müdafiə mexanizmi isə budur ki, ehtimallar balansına əsasən, əgər ərizəçi narkotik alverindən başqa mənbədən əmlakın əldə edə biləcəyini göstərsəydi, bu fərziyyələr təkzib edilə bilərdi. Həmçinin məhkəmənin, ədalətsizliklə bağlı ciddi risk görəcəyi halda həmin fərziyyəni tətbiq etməmək kimi diskresion səlahiyyəti də vardır.

Məhkəmə onu da bildirir ki, ərizəçinin məhkum edilməsinə səbəb olan hadisələr baş verənə qədər narkotik alveri ilə əlaqəsi ilə bağlı heç bir birbaşa sübut yoxdur. Narkotik dövriyyəsindən əldə olunan gəlirlə bağlı müsadirə olunacaq məbləğin hesablanması məhkəmə normativ fərziyyələrə istinad etmişdir. Ərizəçinin mülkiyyətində olan, əldə etdiyi və qeyri-qanuni mənbədən əldə olunduğu barədə əsaslı şübhə olan hər bir əmlaka gəlincə hakim ərizəçinin müraciəti və ya prokurorluq tərəfindən əlavə olunan sübutlarla kifayətlənib.

Ərizəçi əmlakın mənbəyi ilə bağlı hər hansı sübut göstərə bilməmişdir və hakim bu əmlakın narkotik ticarətindən əldə olunduğunu güman etmişdir. Əgər ərizəçinin maliyyə əməliyyatları ilə bağlı hesabları düzgün olsa idi, normativ fərziyyələri təkzib etmək onun üçün o qədər də çətin olmazdı. Hakimin ərizəçinin bir evinin və ailə biznesindəki üçdə bir payının, həmçinin ərizəçiyə aid olduğu məlum olan xüsusi əşyaları nəzərə alması vacibdir. Hakim bu aktivlərin dəyərini qiymətləndirərkən ərizəçinin sübutlarını qəbul etmişdir. Bu heç də müsadirə olunacaq əmlakın dəyərinin müəyyən olunması məqsədilə aktivlərin mövcudluğu fərziyyəsi ilə bağlı deyildi (hansı ki bu prosesin ədalətliliyinin mübahisələndirilməsinə səbəb ola bilərdi). Əksinə, müsadirə ərizəçinin mülkiyyətində mövcudluğu sübut edilmiş əmlak əsasında aparılmışdır.

İngiltərə qanunvericiliyində mübahisələndirilənə münasibətdə balanslaşdırmanın təmin edilməsi üçün prosedurun tətbiqi ağlabatan məhdudiyyətlər daxilində məhdudlaşdırılıb. Müdafiə hüququ tam təmin olunub. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulan fərziyyələr ərizəçinin ədalətli mühakimə hüququnun pozulmasına səbəb olmur və Konvensiyanın 6(1)-ci maddəsinin pozuntusu baş verməmişdir.

Məhkəmə Konvensiyanın 1 nömrəli Protokolun 1-ci maddəsinin pozulmasının olub-olmaması barədə də qərar qəbul edib (mülkiyyətdən maneəsiz istifadə).

Məhkəmə, ərizəçinin mülkiyyət hüquqlarına müdaxilə olduğunu və bu səbəbdən sözügedən maddənin tətbiq olunmalı olduğunu müəyyən edib. Konvensiyanın mənasına görə müsadirə də “cəza” tədbiri hesab olunur. Bununla belə prosesin məqsədi və prosesdə istifadə olunan vasitələr arasında proporsionallıq əlaqəsinin olub-olmadığını müəyyən etmək vacibdir. Məhkəmə narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizənin vacibliyini və müsadirə qərarının potensial narkotik alverçiləri üçün çəkindirici olduğunu nəzərə almışdır. Bu narkotik vasitə alverçisini gəlirdən məhrum edir və bu gəlirdən narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsində gələcəkdə mümkün istifadənin qarşısını almış olur.

Proses ədalətli və müdafiə hüququna hörmət çərçivəsində həyata keçirilib. Əsas güdülən məqsəd aspektindən yanaşıldıqda, ərizəçinin mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququna müdaxilə qeyri-proporsional deyil. Burada Konvensiyanın 1 sayılı protokolunun 1-ci maddəsinin pozuntusu yoxdur.⁷

Balsamo v. San Marino

Ərizəçilər Valentina Balsamo və Angela Balsamo İtaliya vətəndaşlarıdır.⁸

İş çirkli pulların yuyulması prosesi çərçivəsində aktivlərin müsadirə edilməsi ilə əlaqədar idi.

2011-ci ilin iyulunda San Marino məhkəməsi birinci ərizəçi tərəfindən açılmış cari hesabda və istiqraz hesabında təxminən 1,9 milyon avro dəyərində aktivlərə həbs qoymuşdur. Qərarın əsasını həm ərizəçilərə, həm də onların atalarına qarşı davam edən çirkli pulların yuyulması ilə bağlı araşdırma tışkil edirdi..

2014-cü ilin noyabrında ərizəçilər çirkli pulların yuyulmasında təqsirli bilindilər və bütün dondurulmuş məbləğ müsadirə edildi. Məhkəmə ərizəçilərin atalarının, 750.000 avro gəlir əldə edilməsi ilə nəticələnən, İtaliyada oğurluğa və oğurlanmış malları əldə etməyə görə mühakimə və məhkum olunduğuna əsaslandı.

San Marino məhkəməsi həmçinin belə qənaətə gəldi ki, ata ilə bağlı əvvəlki məhkumluq nəzərə alınsa, ərizəçilərdən götürülən bütün məbləğin cinayət mənşəli olmasını istisna etmək olmaz. Məhkəmə, onların vəsaitlərin daşınmaz əmlak və ya ailə biznesi kimi qanuni fəaliyyətlərdən əldə olunması ilə bağlı izahatını qəbul etməmişdir.

Apellyasiya şikayəti əsasında 2016-cı ilin oktyabrında ərizəçilərə yaşlarının az olması və pul vəsaitlərinin kriminal mənşəyinə dair məlumatlarının olmaması ehtimalı

⁷ [Judgment \(unodc.org\)](http://judgment.unodc.org)

⁸ [BALSAMO v. SAN MARINO \(coe.int\)](http://balsamo.v.san-marino.coe.int)

əsas götürülərək, leqallaşdırmaya görə bəraət verilmişdir. Ancaq əmlakın açıq-aşkar cinayət mənşəli olması səbəbindən müsadirə orderi qüvvədə saxlanıldı. Ərizəçilər Konvensiyanın müddəalarına əsaslanaraq, apellyasiya şikayəti üzrə qərara yenidən baxılması üçün fövqəladə müdafiə vasitələri üçün hakimə müraciət etmişlər. Müraciət 2017-ci ilin mayında rədd edildi.

Ərizəçilər, xüsusən də, müsadirənin onların 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi ilə (mülkiyyətin qorunması) nəzərdə tutulan hüquqlarını pozduğunu iddia etdilər.

Qeyd olunan işlə bağlı AİHM müvafiq yerli hakimiyyət orqanlarının sübutların üstünlüyünə əsaslanaraq cavabdehin rəsmi gəlirlərinin sözügedən əmlakı əldə etməsi üçün yetərli olmadığını müəyyən edərək müsadirə qərarı qəbul etməsini qanuni hesab etmişdir. Baxmayaraq ki, müsadirə qərarı ağır cinayətdən qaynaqlanan gəlir barəsində mülki icraat çərçivəsində qəbul edilmişdir, AİHM bu icraat çərçivəsində əmlakın qanunsuz mənbəyi ilə bağlı “əsaslı şübhədən kənar” sübutetmə standartını tələb etməmişdir. Əvəzində qeyri-qanuni mənbəyə dair ehtimallar balansına, yaxud yüksək ehtimalla əsaslanan sübutetmə, mülkiyyətçinin əksini sübut edə bilməməsi ilə əlaqəli şəkildə İnsan Hüquqlarına dair Avropa Konvensiyasının 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsində əks olunan proporsionallıq testinin məqsədləri üçün yetərli hesab edilmişdir.⁹

Silickiene v. Lithuania

Ərizəçinin həyat yoldaşı qaçaqmalçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan mütəşəkkil dəstənin yaradılması və idarə olunması ilə bağlı məsuliyyətə cəlb edildikdən sonra intihar etmişdir. Dövlət tərəfindən ona və həyat yoldaşına məxsus əmlak üzərinə həbs qoymuşdur. Cinayətkar dəstəyə münasibətdə cinayət təqibi davam edir, lakin ərizəçinin vəfat etmiş həyat yoldaşına münasibətdə dayandırılmışdır. Məhkəmə həyat yoldaşının cinayətkar əməlləri nəticəsində əldə olunmuş və ərizəçiyə məxsus müəyyən əmlakın müsadirə olunması ilə bağlı qərar qəbul etmişdir.

Ərizəçi, Konvensiyanın 6-cı və 1 sayılı protokolunun 1-ci maddəsinin pozuntusu ilə bağlı AİHM-ə müraciət etmişdir.

6(1)-ci maddəyə münasibətdə ərizəçi qeyd edir ki, o, həyat yoldaşı ilə əlaqədar aparılan və ərizəçinin əmlakının müsadirəsi ilə nəticələnən cinayət təqibində öz hüquqlarını müdafiə etmə imkanından məhrum olmuşdur. AİHM görülən tədbirin ağırlıq dərəcəsini nəzərə alaraq, ölkədaxili hüquqi prosedurların ərizəçinin öz işini məhkəməyə təqdim etməsi üçün adekvat imkan nəzərdə tutub-tutmadığını müəyyən etməli idi.

⁹ Whenever a confiscation order was the result of civil proceedings in rem which related to the proceeds of crime derived from serious offences, the Court did not require proof “beyond reasonable doubt” of the illicit origins of the property in such proceedings. Instead, proof on a balance of probabilities or a high probability of illicit origins, combined with the inability of the owner to prove the contrary, was found to suffice for the purposes of the proportionality test under Article 1 of Protocol No. 1.

Baxmayaraq ki, ərizəçi cinayət təqibinin iştirakçısı olmamışdır, onun üçün kifayət qədər müdafiə vasitələri nəzərdə tutulmuşdur: o, əmlak üzərinə həbs qoyulması ilə bağlı məhkəmə baxışına müraciət edə bilərdi, cinayət təqibində iştirak edə və əmlakın mənbəyini göstərə bilərdi, həmçinin məhkəmə tərəfindən mərhum həyat yoldaşının mənafeələrinin müdafiəsi üçün vəkil də təyin edilmişdir.

Prinsip etibarilə əmlakı müsadirə olunan şəxs cinayət təqibinin iştirakçısı kimi tanınmalı idi, lakin AİHM qəbul edir ki, ərizəçinin müraciətində qeyd olunan halda Litva hakimiyyəti onun hüquqlarının lazımi qaydada müdafiə etmək üçün əğlabatan və kifayət qədər imkanlar təqdim etmiş və heç bir pozuntuya yol verilməmişdir.¹⁰

¹⁰ [SILICKIENE v. LITHUANIA \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/kom/doc/2018/01/Silickiene_v_Lithuania.pdf)

II FƏSİL. XARİCİ ÖLKƏLƏRİN TƏCRÜBƏSİ

NİDERLAND

Niderland məhkəmələri predikativ cinayətə dair birbaşa sübut olmadıqda, cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin “dolaylı yolla sübutu” dedikdə, nəyin ehtiva olunmasını müəyyən etmişlər. Bunun 6 mərhələsi vardır:

1. Predikativ cinayətə dair heç bir birbaşa sübut yoxdur.
2. Məhkəmə əmlakın leqallaşdırılmasına dair şübhə yaradan faktların və ya halların olub-olmadığına qərar verir. Məhkəmə bu zaman ümumi biliklərə və əmlakın leqallaşdırılması tipologiyalarına əsaslanı bilər.
3. Əgər əmlak leqallaşdırılmasına dair şübhə varsa, o zaman şübhəli şəxsdən, əmlakın mənşəyi ilə bağlı açıqlama verməsi gözlənilə bilər. Əgər şübhəli şəxs izahat verməkdən imtina edərsə, bu fakt, əmlakın cinayət yolu ilə əldə edilməsinə dair sübutun olub-olmaması ilə bağlı nəzərə alın bilər.
4. Şübhəli şəxsin istənilən açıqlaması spesifik, təsdiqlənəbilən və ağlabatan olmalıdır. Pulun mənbəyi və hərəkət trayektoriyası izah edilməlidir.
5. Əgər bu şərtlərə cavab verən lazımı izah verilsə, şübhəli şəxsin izahatının araşdırıb-araşdırılmaması prokurorun mülahizəsindədir.
6. İstintaqın nəticələrinə əsasən, məhkəmə qərara gəlməlidir ki, əmlakın qanuni mənbəyinin olmaması kifayət qədər dəqiqdir, əmlakın kriminal mənbəyi yeganə qəbul edilən izahdır.

Niderland Ali Məhkəməsinin mövqeyi

Niderland Ali Məhkəməsinin qərarlarının təhlili zamanı məhkəmənin müstəqil leqallaşdırma əməlinin istintaqı (stand-alone money laundering investigation) zamanı susmaq, özünün əleyhinə ifadə verməmək və təqsirsizlik prezumpsiyası kimi hüquqların təmin olunduğu qənaətinə gəldiyi aydın olur.

«Əvvəllər olduğu kimi, obyektin spesifik cinayətdən qaynaqlandığının sübut edilməsi artıq real deyildir. Hüquqi tənzimləmənin məqsədini və onun tarixini nəzərə alaraq qeyd edilməlidir ki, predikativ cinayətin kim tərəfindən, nə vaxt və harada törədilməsinin göstərilməsi artıq vacib deyildir» - Niderland Ali Məhkəməsi, 2004

“Leqallaşdırma əməlinə görə məhkumetməyə nail olmaq üçün əmlakın istənilən cinayətdən qaynaqlandığı sübut edilməlidir (...), spesifik təsbit olunmuş predikat cinayətin sübut edilməsinə ehtiyac yoxdur” – Niderland Ali Məhkəməsi, 2005

Niderland təcrübəsində predikativ cinayət sübut olunmasa və ya predikativ cinayətlər üzrə təqib müddətləri bitərsə belə leqallaşdırma effektiv təqib olunur. Bu zaman əmlakın qanuni mənbəyinin olmamasının sübut edilməsi kifayətdir.

Əmlakın yaranmasının həqiqi (cinayət) mənbəyi və spesifik predikat cinayət barədə konkret sübut olmadıqda leqallaşdırma əməli ayrıca araşdırılır.

Leqallaşdırma üzrə müstəqil araşdırmanın məqsədi leqallaşdırma əməli barədə həqiqəti, leqallaşdırma əməlini törədənləri müəyyən etməkdir. Predikat əməlin araşdırılması leqallaşdırma əməlinin müstəqil istintaqının məqsədi deyildir (üzərindən uzun müddət keçdiyinə görə predikat cinayətin istintaqı müvəffəqiyyətli olmaya bilər).

Niderlandda cinayətlərinin istintaqı zamanı əmlakın yaranmasının həqiqi (cinayət) mənbəyi və spesifik predikat cinayət barədə konkret sübut olmadıqda leqallaşdırma əməli ayrıca araşdırılır.

Leqallaşdırmanın müstəqil araşdırılması aşağıdakı səbəblərdən əhəmiyyətli hesab olunur:

1. İlk predikat əməlin əlamətləri olmadan da leqallaşdırma əməlinin araşdırılması başlanıla bilər.
2. Predikativ cinayətə dair sübutlar (və ya kifayət qədər sübutlar) olmadan da leqallaşdırma əməlinə görə məhkumetmə mümkündür.
3. Leqallaşdırmaya görə məhkumetmə yolu ilə ilk əməldən əldə olunmuş cinayət gəlirlərini müsadirə etmək mümkündür.

Niderland praktikasında dolayı sübutetmə metodundan geniş istifadə olunur. Dolayı sübutetmə metodu əmlakın formalaşmasının qanuni mənbəyinin istisna edilməsidir və belə bir nəticəyə gəlinməsidir ki, “əmlakın cinayət yolu ilə əldə edilməsindən başqa yol yoxdur”. Əmlak qanuni mənbədən formalaşmayıbsa, deməli qanunsuz mənbədən formalaşmış. Bu zaman dolayı sübutetmə vasitələrinə istinad oluna bilər.¹¹

Apellyasiya Məhkəməsinin qərarları

Court of Appeal 11 -01-2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:BY8481 (N)

Leqallaşdırma üzrə təqsirləndirilən şəxsə bəraət verildi. Prokurorluq apellyasiya məhkəməsinə müraciət etdi.

¹¹ Indirect Method of Proof. Providing Evidence in stand-alone money laundering investigations. Fiscal Information and Investigation Service of the Netherlands

Leqallaşdırma cinayəti bir neçə bahalı maşınla əlaqədar idi (4 BMW və 2 Mercedes). Maşınların alınması üçün vəsaitin əldə olunma mənbəyi ilə bağlı birbaşa sübut yox idi. O bankomatlara hücm etməklə bağlı bəraət almışdı.

- Təqsirləndirilən şəxs bahalı nəqliyyat vasitələrini alır, lakin onları başqaları istifadə edirdi.
- Nəqliyyat vasitələri onun adına qeydə alınmışdı.
- Nə o, nə də avtomobillərin istifadəçiləri niyə başqa şəxslərin avtomobilləri idarə etdiyini açıqlaya bildilər.
- Təqsirləndirilən şəxs niyə avtomobillərin istifadəsi üçün ödəniş almadığını açıqlaya bilmədi.
- Təqsirləndirilən şəxsə daimi pul axınları var idi, lakin onun avtomobillərlə bağlı qanuni biznesi olması ilə bağlı məlumat yox idi.
- İcarə müqavilələri yox idi.
- Həmçinin dinlənən şübhəli telefon danışqları var idi.

Məhkəmə qeyd etmişdir ki, maşınlar dəyərdən düşə bilər.

Avtomobilin istifadəçisinin həmin nəqliyyat vasitəsinin sahibi olduğu güman edilir.

İcarə müqaviləsi mövcud deyildir.

Prokurorluq, qeyd edilənlərə əsaslanaraq, predikativ cinayəti sübut etmədən, leqallaşdırma cinayətini sübut edə bilər.

ECLI:NL:HR:2019:1137 (N)

- Təqsirləndirilən şəxsin 6 ildən çox müddət ərzində 300 000 avrodan çox depozit qoyulmuş 3 bank hesabı var.
- Təqsirləndirilən şəxs ifadəsində bildirmişdir ki, o, külli miqdarda pulu əmlak satışından, qəlyan barından gəlirdən, poker uduşundan, icarədən və suvinir və qızıl satışından əldə edib.
- O qeyd etmişdir ki, o, pulu evdə, bəzən isə dostlarının evində saxlamışdır.
- Bəzən o, bank köçürmələri etmək üçün pulu bank hesabına depozitə qoymuşdur.
- Onun vergi tarixçəsinə baxıldıqda məlum olmuşdur ki, təqsirləndirilən şəxsin depozit qoyduğu məbləği izah etmək üçün bu vəsaitə adekvat gəliri olmamışdır.
- O, nəqd pul axınına heç bir sübut və ya izah təqdim etməmişdir.

Məhkəmə qərara almışdır ki, *təqsirləndirilən şəxs pulun mənbəyi ilə bağlı konkret və doğrulanmış izah vermədikcə, təqsirləndirilən şəxsin izahatının daha dərinədən araşdırılmasına ehtiyac yoxdur.*

ECLI:NL:RBNHO:2014:4920 (N)

- Şübhəli şəxs bel çantasında 4215 avro və çemodanında 81600 dollarla Schiphol aeroportunda saxlanıldı.
- Pul çemodanın astarında gizlədilmişdi.
- O heç bir izah verə bilmədi.

Məhkəmə əmlakın leqallaşdırılmasının xarakteristikalarını/tipologiyalarını nəzərə almışdır:

1. Məlum faktdır ki, Schiphol hava limanı kriminal gəlirlərin idxalı, ixracı və tranziti məqsədilə istifadə olunur.
2. Böyük məbləğdə nağd pulun fiziki daşınması qeyri-adi haldır və təhlükəsizlik riskləri yaradır.
3. Pul çemodanın astarında gizlədilmişdir.
4. Bu faktlar əmlak leqallaşdırılması ilə bağlı əsaslı şübhələr yaradır.
5. Qeyd olunan hallar və şübhəlinin susması belə nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, yeganə ağılabatan izahat odur ki, pul cinayət yolu ilə əldə olunmuşdur.

ECLI:NL:RBROT:2014:3504 (N)

Şübhəli şəxs bildirmişdir ki, 82 900 avro onun bitkoin satışından əldə etdiyi gəlirdir.

Məhkəmə qərar vermişdir ki, müxtəlif mənbələrdən bitkoin alması ilə bağlı şəxsin ifadəsi doğrulanmamışdır və şəxs məhkum olunmuşdur.

Məhkəmə nə vaxt şübhəlidən izah tələb olunduğu hallarla bağlı aşağıdakıları nümunə kimi göstərmişdir:

1. Əgər şübhəli şəxs əmlakın mənşəyinin qanuni və bəyan edilmiş gəlir olduğunu bildirirsə, şübhəli şəxsin öz ödəniş məlumatlarını təqdim etməsi tələb olunmur. Həmin şəxsin gəlir və vergi ödəmələri ilə bağlı məlumatlarını müstəntiq vergi orqanlarından əldə edə bilər.

2. Əgər şübhəli şəxs vergi orqanlarına bəyan olmayan xeyli gəlir əldə etdiyini iddia edirsə, o zaman müstəntiqin bu iddianı araşdırmaq öhdəliyi yoxdur. Araşdırma aparmaq üçün kifayət qədər məlumat yoxdur.¹²

Gömrükdə nağd pul paketlərinin aşkarlanması işi

2016-cı ildə Gömrük və Maliyyə Kəşfiyyat və İstintaq Xidməti Niderlanddan Surinama təcili yardım maşını və avtomobilin göndərilməsinə şübhəli cəhdlə bağlı istintaq aparıb və 500 avroluq banknotlar şəklində ümumilikdə 2 milyon avro məbləğində nağd pul paketləri aşkarlayıb. Banknotlar kofe dənəcikləri ilə birgə paketlənmişdi ki, bu metoddan qaçaqmalçılar itləri yayındırmaq üçün daim istifadə edirlər. Hüquq mühafizə orqanları şübhəli şəxsin, gizlədilmiş pullardan xəbərdar olduğuna dair sübutlar tapdılar. Şübhəli şəxs, pulların mənbəyi ilə bağlı konkret və doğrulanabilən izahat verə bilmədi. Məhkəmə pulun birbaşa və ya dolaylı yolla cinayətkar fəaliyyətdən əldə olunduğu qənaətinə gəldi və 2018-ci ildə şəxsi, əmlakın leqallaşdırılmasına və saxtalaşdırmaya görə 2.5 il müddətinə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırdı. 2 milyon avro və ambulans müsadirə edildi.¹³

BELÇİKA

ALİ MƏHKƏMƏNİN MÖVQEYİ

Belçika Ali Məhkəməsi 2013-cü il 17 dekabr tarixli qərarında müəyyən etmişdir ki, əmlakın qanunsuz və ya cinayət mənşəyinə dair sübut yükünə o zaman əməl olunur ki, faktiki məlumat əsasında, hər hansı qanuni mənbə əminliklə istisna olunsun. Məhkəmənin mövqeyinə görə, aktivlərin qeyri-qanuni mənbəyi müəyyən edilməlidir, lakin cinayət məhkəməsinin maddi fayda gətirən konkret cinayətdən xəbərdar olması zəruri deyildir deyil. Bunun üçün məhkəmənin işin faktiki halları əsasında aktivlərin hər hansı qanuni mənbəyini istisna etməsi kifayətdir.

¹² Partnership for Good Governance II. Project on “Strengthening measures to counter money laundering and financing of terrorism in Ukraine” Technical Paper. Handbook on money laundering identification, investigation and prosecution for Ukraine

¹³ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/Mutual-Evaluation-Report-Netherlands2022.pdf.coredownload.inline.pdf>

İSPANİYA

ALİ MƏHKƏMƏNİN MÖVQEYİ

İspaniya Ali Məhkəməsinin yanaşmasına əsasən, çirkli pulların yuyulması ilə bağlı məhkəmə proseslərində dolayı və ya şərti sübutların etibarlı qəbul edilməsi üçün üç tələb yerinə yetirilməlidir:

1. Sərvətdə izah olunmayan artım və ya qeyri-adi maliyyə tranzaksiyaları olmalıdır (məsələn, dəyəri üçüncü şəxs tərəfindən ödənilən qayıqların və nəqliyyat vasitələrinin əldə olunması);
2. Belə artımı izah edən heç bir qanuni iqtisadi və ya kommersiya fəaliyyəti olmamalıdır – bu zaman sübutetmə yükünün geri dönüşü baş vermir;
3. Kriminal fəaliyyətlə bağlantı olmalıdır. Bağlantı məntiqli olmalıdır, məsələn, təqsirləndirilən şəxsin narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə görə məhkum olunmuş şəxslərlə şəxsi əlaqələri.

BÖYÜK BRİTANİYA

F (17/7/2008) (EW)

- 15 yanvar 2002-ci ildə 2 şübhəli Heathrow aeroportunda İrana uçuş təyyarəyə minərkən yoxlanıldı.
- Onlar 17 yanvar 2008-ci ildə qayıtdılar.
- Onların 4 çantası var idi.
- Gömrük iti çantalardan ikisindəki nağd pulu aşkar etdi.
- Şübhəliyələrdən biri 600 funt-sterlinq daşdığını bildirdi.
- Digəri çantalarda daha çox pul olduğunu iddia etdi
- Çantalarda 1.18 milyon funt-sterlinq var idi.
- Onların ifadəsi alındı.
- Dediklərinə görə dostları pulu daşımaqlarını onlardan xahiş etmişdi.
- Onlar daha əvvəl də 2-3 dəfə bunu edib və hər dəfə üçün ödəniş alıblar.
- Onlar pulun haradan əldə olunduğunu bilməsələr də, nəyinsə yanlış olduğunu anlayırlar.

Məhkəmə müəyyən etmişdir ki, prokurorluq hər hansı predikativ cinayət müəyyən etməmişdir, lakin *“əmlakın yalnız cinayət yolu ilə əldə edilməsi barədə təkzib olunmaz qənaətə gəlməyə”* əsas verən halın sübut edilməsi kifayətdir.¹⁴

¹⁴ <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2008/1868.html>

Anwoir (27/6/2008) (EW)

- Narkotik alverində təqsirli bilinən şəxslərlə bağlı istintaq
- Gizli polis əməkdaşı şübhəli şəxs M adlı şəxs qeydə alınan söhbət aparır.
- Böyük məbləğdə puldan qurtulmaq barədə danışdılar.
- 1 milyon və 500 000 funt-sterlingdən bəhs edildi.
- Digər şübhəlidən bəhs edildi: “biz onunla keçən il 1 milyon funt etdik”
- Ölkəyə çox sayda mobil telefon gətirmək və vergi ödəməmək haqqında danışıldı.
- “Bizim üçün milyonlar leqallaşdıran” digər bir şübhəli haqqında da məlumat verildi.
- Onlar Londonda yerləşən və Express FX adlanan valyuta mübadiləsi bürosu ilə əlaqə yaradıblar.
- Digər şübhəli şəxslərin mənafeyi üçün 740 000 funt nağd şəkildə M-in bank hesabına köçürüldü.
- Onlar pulu almazdan əvvəl Express FX-in döviyyəsi ildə təxminən 70 000 funt-sterling idi.
- 2 il 6 ay sonra isə döviyyə 50 milyon funt oldu.
- Pulların çoxu 500 avro luq əskinaslara çevrildi.
- Bu pulun 15 milyon barədə heç bir qeydlərə rast gəlinmədi.
- Böyük həcmdə saxta invoyslar var idi.

Məhkəmə bildirdi ki, pulun narkotikdən və/və ya vergi dələduzluğundan əldə olunması barədə qənaətə gəlmək üçün aydın sübutlar var. M-in, pulun rəsmi ticarətdən əldə olunması barədə açıqlaması rədd edildi.

Prokurorluğun əmlakın cinayət yolu ilə əldə edildiyini sübut etməsinin iki yolu var:

- 1) əmlakın spesifik növ və davranışdan qaynaqlandığını göstərməklə;
- 2) *dolayı sübutlar əsasında əmlakın yalnız cinayət yolu ilə əldə oluna biləcəyi barədə təkzib olunmaz nəticəyə gəlməklə.*¹⁵

Ahmed (S) (24/6/2009)

- Bu iş səyahət agentləri və Maliyyə Xidməti Bürosu kimi fəaliyyət göstərən biznes haqqındadır.
- İttihamlar 2.44 milyon funt-sterling kriminal pulun əldə edilməsi və 2.25 milyon funt-sterling məbləğində pulun Pakistan, BƏƏ və Çinə köçürmələrinin edilməsi ilə bağlıdır.
- Fəaliyyət müşahidə altında idi. İnsanlar avtomobilin baqajından ağır çantalar çıxarıb şirkətin binasına daxil olurdular, çıxanda isə çantasız çıxırdılar.
- Təxminən 200 000 funt-sterling şirkətin binasındakı seyfdə tapılmışdır.

¹⁵ <https://www.casemine.com/judgement/uk/5b46f1ed2c94e0775e7ee3f6>

- Məşhur cinayətkarlardan biri şirkətə çatdırması üçün kuryerə burger barın avtomobil dayanacağına 2 plastik çanta vermişdir.
- Binanın kənarında 2 avtomobil müşahidə olunurdu. Böyük çanta bir avtomobilin baqajından digərinə ötürülürdü.
- Mohammad Ahmedin evində axtarış keçirildi. Onun qardərobunda iki böyük çanta tapıldı. Onların içində 384 760 funt-sterlinq nağd pul var idi.
- Çoxsaylı müşahidələr zamanı bir neçə dəfə Mohammad Ahmed və Zohaib Assad böyük məbləğdə vəsaiti banka aparırdılar. Bu pullar polietilen torbalarda heç bir təhlükəsizlik tədbiri görülmədən daşınırdı.
- Pul təhvil verildi və beynəlxalq tranzaksiyalar tamamlandı. Bəzi hallarda pul dünyanın müxtəlif ölkələrində yerləşən bir neçə bank üzərindən Pakistana göndərilirdi. Bank bəzən böyük həcmdə bir neçə beynəlxalq köçürmələrin eyni gündə edildiyini təsdiqləyən sübutlar təqdim etdi.

Şirkət sənədlərinin tədqiqi zamanı şirkətin normal biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar olmayan 2.25 milyon funt-sterlinq müəyyən edilmişdir.

Məhkəmə qeyd etmişdir ki, *prokurorluğun spesifik predikativ cinayəti, hətta predikativ cinayətin növünü belə sübut etməsinə ehtiyac yoxdur*.¹⁶

Mauritius Dövlət İttihamı Prokurorluğu v Bholah (20/12/2011)

- Bu, Mauritius Ali Məhkəməsinin Londonda Məsləhət Şurasına müraciəti ilə bağlı idi.
- İşin halları Mauritiusdan kənar bir bankdan 1,822,968.40 dollar köçürülməsi ilə bağlıdır.
- Bholah "Apparel Exports Ltd." şirkətinin direktoru idi. Şirkətin bankda hesabı var.
- 2001-ci ildə 3 dəfə böyük məbləğdə pul Miamidə ABN Amro Bankın müştərisi olan Mr Jose Maria Martin Nunezin hesabından bu hesaba köçürülmüşdür.
- Köçürülmə Nyu-Yorkda yerləşən Hong Kong and Shanghai bank korporasiyası vasitəsilə həyata keçirilmişdir.
- Daha sonra pul Mauritius xaricindəki müxtəlif bank hesablarına köçürülmüşdür.
- Nunez köçürülmə üçün sərəncam verməmişdir və onun imzası saxtalaşdırılaraq köçürülmə həyata keçirilmişdir.

Mauritius Ali Məhkəməsi təqsirləndirilən şəxsin əlaqəli predikativ cinayətlə bağlı məlumat əldə etmək hüququnun olduğuna qərar verdi. Prokurorluq qərarı mübahisələndirdi. Məsləhət Şurası konkret bir cinayətin sübut edilməsinin zəruri olmadığına qərar verdi.

Məhkəmə qərar qəbul edərkən əsas kimi Avropa Şurasının "Cinayət fəaliyyətindən əldə edilən gəlirlərin ləqallaşdırılmasına, axtarışına, həbsinə, müsadirəsinə və

¹⁶ <https://vlex.co.uk/vid/ahmad-v-hm-advocate-805247697>

terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə dair” Konvensiyasına (Varşava Konvensiyasına) istinad etmişdir. Məhkəmə həmçinin bu faktı da qeyd etmişdir ki, Böyük Britaniya, Avstraliya və Yeni Zelandiya kimi ölkələrin *əmlakın leqallaşdırılmasına dair qanunvericiliyində konkret predikativ cinayətin sübut edilməsi tələb olunmur*.¹⁷

Yamayka Aktivlərin Bərpası Agentliyi (19/1/2017)

Bu, Yamayka Apellyasiya Məhkəməsinin qərarından Londonda Məsləhət Şurasına edilən müraciətdir.

Agentlik əmlakın leqallaşdırılmasının araşdırılması üçün bank xidməti üzrə Müştəri Məlumat Orderinin alınması ilə əlaqədar məhkəməyə müraciət etmişdir. Bu order onlara şübhə ilə əlaqədar bank hesab məlumatlarını verəcəkdə.

Yamayka məhkəməsi müraciəti rədd edərək, imtina əsası kimi agentliyin bunun üçün predikativ cinayətə görə məhkumluqla bağlı qərar təqdim etməli olduğunu bildirmişdir. Apellyasiya Məhkəməsi qərarı qüvvədə saxlayıb.

Agentlik Londonda yerləşən Məsləhət Şurasına müraciət etmişdir.

Məsləhət Şurası predikativ cinayətin sübut edilə bilmədiyi bəzi hallara istinad edib:

- Şübhəli şəxs öldükdə;
- Şübhəli şəxs itkin düşdükdə;
- Əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin törədilməsi açıq-aşkar olduqda, lakin predikativ cinayətin hansı olduğunu sübut etmək mümkün olmadıqda;
- Əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin törədilməsi açıq-aşkar olduqda, lakin qarışıq predikativ cinayətlər olduqda.

Əmlakın leqallaşdırılması cinayətinin törədilməsinin sübut edilməsi üçün spesifik predikativ cinayətin sübutu vacib deyil. Predikativ cinayətlə əlaqədar məhkumluğa və spesifik predikativ cinayətin sübut edilməsinə ehtiyac yoxdur. Dolayı sübutlar yetərli hesab oluna bilər.

İstintaq orderinin alınması üçün müraciət edildikdə, Agentlik, şübhəli şəxsin, əmlakın leqallaşdırılması cinayətini törətdiyini sübut etməli deyil. Sadəcə, şübhəli şəxsin bu cinayəti törətməsinə inanmaq üçün ağlabatan əsasların olduğu sübut edilməlidir.

Məhkumluq, predikativ cinayətin törədildiyini sübut etməyin yeganə yoludur.¹⁸

¹⁷ <https://www.icpc.uk/cases/docs/icpc-2010-0059-judgment.pdf>

¹⁸ <https://vlex.co.uk/vid/assets-recovery-agency-ex-818715973>

R v Solanki (24/1/2020) (EW)

- Solanki, “Laxcy” şirkətinin yeganə direktorudur.
- Solanki Maliyyə Xidmətləri Bürosu kimi fəaliyyət göstərmək üçün müraciət etmişdir. Şirkətin gözlənilən dövriyyəsi təxminən 15 000-50 000 funt-sterlingdir.
- Hər hansı transferin məbləği 500-10000 funt-sterling ola bilər.
- Laxcy şirkəti pul köçürmələrini həyata keçirmək üçün 2 daha böyük maliyyə xidməti göstərən şirkətdən istifadə edirdi (WS şirkəti və U şirkəti).
- WS şirkəti 3 il 6 ay ərzində Laxcy şirkətinin 16 milyon funt-sterlingdən çox pul köçürməsinə icra etmişdir.
- Patel Solankinin işçisidir.
- Solanki polis tərəfindən saxlanıldı. Onun üzərindən içərisində 33 min funt sterling pul olan çanta, yazışma, iki plastik çanta, iki telefon və daha 2730 funt-sterling nağd pul tapdılar. O bunları öz restoranından götürdüyünü bildirdi.
- Solankinin mənzilində axtarış aparıldı. Bu zaman Patel pulları toplamaq və daşımaq üçün Solankinin mənzilinə böyük, boş dondurucu torbaları ilə gəlmişdi.
- Polis axtarış zamanı divanın altından 32,191 funt-sterling nağd pul, müxtəlif şəxslərin adına 27 pakistan pasportunun kopyası olan zərf və 3 bank kartı tapmışdır.
- Qarajda içərisində 30 000 funt-sterling nağd pul, uydurma hind pasportları və bank sənədləri olan 2 çanta tapılmışdır.
- Banklarda aparılan araşdırmalar zamanı məlum oldu ki, bu 2 bankın əməkdaşları Solankiyə hind pasportlarında adları qeyd olunan 14 nəfərin adına hesablar açmağa imkan yaradıblar.
- Laxcy şirkətində axtarışlar zamanı nağd pul, saxta adlarla pul köçürmə qəbzləri, sənədlər üzərində Patelin barmaq izləri aşkar olunmuşdur.
- Patel və Solankinin ələ keçirilən telefonlarına baxış zamanı pul və “jetonlardan” bəhs edən mesajları aşkar edilmişdir (Havala bankçılıq ehtimalı).
- Əldə olunan ən son statistikaya əsasən 1may-22 iyun 2014-cü il tarixlərində Laxcy şirkətinin 3.3 milyon funt-sterling pul köçürməsi həyata keçirdiyi iddia edilirdi.

Solanki verilən heç bir sualı cavablandırmadı.

Predikativ cinayətə dair heç bir sübut yox idi.

Prokurorluq aşağıdakı faktlara istinad etdi:

1. Böyük məbləğdə köçürmələrin qısa vaxt ərzində və əksəriyyətinin günlük köçürmələrlə aparılması;
2. Saxta müştəri məlumatlarının və köçürmə qəbzlərinin hazırlanması;
3. Pulun toplanması və daşınmasında zəif təhlükəsizlik;
4. Solankidən 33,000 və 32,191 funt-sterlingin götürülməsi və mülkiyyətində olan qarajdan 30,000 funt-sterling nağd pulun tapılması faktları;
5. Solanki və Patelin “jeton” istinadlı mesajlaşmaları.

Patel məhkəməyə heç bir sübut təqdim etməmişdir.

Məhkəmə, prokurorluğun *pulun yalnız cinayət yolu ilə əldə oluna biləcəyinə dair əsaslı nəticəyə* istinad edə biləcəyinə qərar verdi.¹⁹

İK (8/3/2007) (EW)

İttiham onunla bağlı idi ki, 1 aprel-6 dekabr 2003-cü il tarixlərində “Kaz Valyuta Mübadiləsi” (KVM) adlanan maliyyə xidməti biznesi 5.96 milyon funt-sterlinq kriminal mənşəli nağd pulun ləqəlləşdirilməsində istifadə olunub.

- İK adlı şəxs, KVM-in sahibinin oğludur və biznesin idarə olunmasında ona kömək edib.
- KVM Pakistana pul köçürmələri həyata keçirib.
- 1 aprel-6 dekabr 2003-cü il tarixləri arasında ümumilikdə 60 milyon funt-sterlinq KVM-in hesabına yerləşdirilmişdir.
- 2 nəfər KVM-ə 197 milyon funt-sterlinq nağd pul daşıyarkən saxlanılır.
- İK bildirir ki, bu onun biznesindən və bir agentdən gələn puldur.
- O bəzi saxta sənədlər təqdim edir.
- Daha sonra 2 nəfər KVM-in binasının qapısında, bir meyvə qutusu daşıyarkən saxlanıldı. Meyvələrin alt hissəsində 100 000 funt-sterlinq nağd pul gizlədilmişdi. Bu pullar kiçik bir meyvə-tərəvəz dükanından gəlmişdi.
- Həmin dükandan əlavə 100 000 funt-sterlinq nağd pul sübut olaraq tapıldı.
- Həmçinin iki kassada 200 000 funt-sterlinq bəyan edilməyən pul aşkar edilmişdir.
- Satıcı öz mühasibini sadəcə bir kassada olan məbləğlə bağlı məlumatlandırmışdı.
- KVM sənədləri 60 milyon funt-sterlinqin hesaba yerləşdirildiyini göstərir, lakin hesabatlarda 5.96 milyon funt-sterlinq daha az bəyan edilib.
- 2500 saxta müştəri məlumatları müəyyən olunub.
- Pakistandakı saxta biznesə istinad göstərilmişdi.

5.9 milyon funt-sterlinqin mənbəyi ilə bağlı məlumat yoxdur. 200 000 funt-sterlinq sadəcə cinayətkar davranışlarla əldə olunmuşdu.

Prokurorluq əldə olunan sübutlar əsasında vergi cinayətinin olduğunu müəyyən etmişdir.

Məhkəmə qərara aldı ki, 5,9 milyon funt sterlinqlik ziddiyyətlərin cinayət yolu ilə əldə olunan əmlakla bağlı olduğu iddia edilə bilər.²⁰

¹⁹ <https://www.casemine.com/judgement/uk/5e326e0b2c94e01b002d5871>

²⁰ <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2007/491.html>

Craig (15/11/2007) (EW)

- Craig qazandığı rəsmi gəliri ilə əsaslandırma bilmədiyi nağd pula, bahalı nəqliyyat vasitələrinə, motosikletlərə, jet skiyə və başqa əmlaklara malikdir.
- 30 mart 2004-6 oktyabr 2005 tarixləri arasında o, nəqliyyat vasitələri, tətillər və başqa məqsədlərlə 123 583 funt-sterlinq xərcləyib, onun 92 303 funt-sterlinqi nağd şəkildə ödənilib.
- Onun evindən 23 790 funt-sterlinq nağd pul tapılıb.
- Vergi və Milli Sığorta məlumatlarına əsasən o işləmir və başqa rəsmi gəlir mənbəyi də yoxdur.
- Onun dediklərinə əsasən o il ərzindəki gəlirlərini toplayıb.
- O öz gəlirlərini keçmiş partnyorunun və sevgilisinin evində saxladığını bildirib.
- O hər hansı vergi və ya sosial ödənişlərin ödəyicisi olmadığını etiraf edib.
- Prokurorluq onun biznes partnyorunu və işçilərini şahid kimi dəvət edib. Şahidlər Craigin onları aldatdığını və icra edilməyən iş üçün ödəniş aldığını bildiriblər.
- Ekspert nağd pullarda və mobil telefonlarda narkotik maddələrə dair izlər olması ilə bağlı sübut təqdim etdi.

Məhkəmə bildirdi ki, prokurorluq əmlakın cinayət yolu ilə əldə edildiyini sübut etməlidir, lakin *konkret cinayəti və ya spesifik növ cinayətkar davranışı sübut etmək məcburiyyətində deyil*.²¹

R v Kuchhadia (14/7/2015) (EW)

Kuchhadia dələduzluqda və kriminal əmlakın konversiyasında ittiham olunur.

- O, çox dəyərli nəqliyyat vasitələri alıb.
- 2004-2010-cu illərdə heç bir vergi ödəməyib.
- Özü və idarə etdiyi şirkətlə bağlı vergi bəyannamələri təqdim etməyib.
- Rəsmi gəlir mənbəyi yoxdur.

O, ev üçün 3.8 milyon funt-sterlinq təklif etdi və yetərli vəsaiti olduğunu göstərmək üçün şirkət sənədlərini hazırladı.

O, nağd pul alıcısı idi.

H adlı şəxs daha sonra evin satıcısına illik gəliri 4 milyon olan 90 milyonluq kommersiya əmlakına malik olduğunu bildirdi.

O, Malayziyaya nəqliyyat vasitələri ixrac etdiyini və brilyant sövdələşmələrinin olduğunu iddia etdi.

²¹ <https://casetext.com/case/stated-v-craig>

Satıcının hüquqşünası Kuchhadianın sərvəti ilə bağlı görüşün qeydlərini apardı.

Kuchhadianın bankla telefon danışqları qeydə alındı.

O, £650,000-£750,000 gəliri olan zərgərlik, brilyantlar və Yunanıstanda kənd təsərrüfatı ilə məşğul olduğunu iddia etdi.

İpoteka üçün müraciət formunda o, 610 000 avro qazandığını və şirkətdə 35% payının olduğunu iddia etmişdir.

Onun oğurluq və dələduzluqla bağlı məhkumluğu olub, lakin ipoteka üçün müraciət zamanı bu məlumatları gizlədib.

Şübhəli şəxs dindirilib və daha sonra dindirmə zamanı yalan danışdığını etiraf edib.

Məhkəmədə müdafiə tərəfi bildirmişdi ki:

1. Şübhəlinin bahalı nəqliyyat vasitələrinə sahib olması öz-özlüyündə hər hansı kriminal davranışın göstəricisi deyil;
2. Qanuni biznes fəaliyyəti üçün vergilərin ödənilməsində baş verən səhv cinayətin mövcudluğunu iddia etmək üçün əsas deyil;
3. Prokurorluq hər hansı iddia edilən vergi saxtakarlığının məbləğini dəqiqləşdirə bilmədi və konkret məbləği sübut etməli idi.

Prokurorluq cavabında bildirmişdi ki, Kuchhadianın Böyük Britaniya ərazisində hər hansı qanuni gəlir mənbəyi yoxdur və son 6 il ərzində heç bir vergi bəyanatı təqdim etməmişdir. Vergidən yayınma cinayətinin mövcudluğu şübhəli şəxsin ifadəsi ilə sübut olunmuşdur. İttihamda vergi saxtakarlığı ilə bağlı hesablanmanın olmaması əhəmiyyət kəsb etmir.

Məhkəmə kriminal davranışın vergidən yayınma olduğuna qərar verdi. Alternativ olaraq məhkəmə bankdan əldə olunan materiallar və digər sübutlar əsasında *əmlakın yalnız cinayət yolu ilə əldə edilə biləcəyi barədə "təkazib olunmaz nəticəyə gələ biləcəyini"* bildirdi.²²

R v Singh (29/3/2017) (EW)

İttiham, cinayət yolu ilə əldə olunmuş 250 000 funt-sterlinq nağd pula sahibliklə bağlı idi.

- KS adlı şəxs öz VW Golf markalı avtomobilini JS adlı şəxsin Ford Focus markalı avtomobilinin arxasında park etmişdi. JS Fordun baqajından bir yeşik götürdü və Golfun arxa oturacağına yerləşdirdi. Onlar saxlanıldılar.

²² <https://www.i-law.com/ilaw/doc/view.htm?id=356225>

- KS iddia etdi ki, o, Hindistanda satdığı ev üçün 40 000 funt-sterlinqini almağa gəlib. Ona görüşdən 1 gün öncə telefon verilib və pulu gətirəcək adamdan zəng gözləməsi tapşırılıb.
- O telefon danışığında saxta “Toni” adından istifadə edib və telefonu başqa heç nə üçün istifadə etməyib.
- Avtomobildəki yeşikdə £250,000-ə qədər nağd pul var idi. Ford Focus markalı avtomobildən daha 2 çanta götürüldü: bir dəri çantada £100,000, digər çantada isə £43,370.
- Polis tərəfindən iki çantada £43,370 olduğu bildirildikdən sonra KS hekayəsini dəyişərək ev üçün £40000 yox, £43000 alacağını bildirdi.
- KS dedi ki, ona yanlış çanta verilib, ona £250000 yox, £43000 verilməli idi.
- DS deyir ki, o KS-ya 2 dəfə ona £250,000 verdiyini bildirib. O bildirdi ki, bir gün öncə ona KS ilə harada görüşəcəkləri barədə postkod göndərilib.
- KS deyir ki, onlar pul köçürmələrində Hawalla sistemindən istifadə edirdilər və izah etməyə çalışdı ki niyə pullar Hindistandan Almaniyaya vasitəsilə ötürülür.

Prokurorluq £250000-in mənbəyi olan spesifik cinayəti və ya cinayətləri aşkarlaya bilmədi. Məhkəmə qərara gəldi ki, burada təkzibolunmaz qənaət vardır ki, pul yalnız cinayət yolu ilə əldə olunmuşdur. Kuryerin səhvən £43,000 əvəzinə £250,000 olan çantanı təhvil verməsi inandırıcı deyil.²³

R v Otegbola (7/7/2017)(EW)

- £39,650 məbləğin dövriyyəsi ilə əlaqədar 3 təqsirləndirilən şəxs var.
- Hər birinin işi və daimi gəliri var.
- Mrs.Otegbola, “Checed Enterprise” şirkətinin biznes bank hesablarını idarə edir.
- Bir neçə dəfə “Checed Enterprise” şirkətinin hesabına pul daxil olur. Ödəyicinin adı qeyd olunub.
- Mrs.Otegbola, “Checed Enterprise”-in hesabındakı pulu Ms.Bajenin hesabına köçürür. Daha sonra Ms.Baje pulu Mr.Otegbolanın hesabına transfer edir. Köçürmə bir gün içərisində və ya 2 gündən çox müddətdə tamamlanır.
- Köçürmə zamanı pul bölünürdü, məsələn 1000 funt-sterlinq bölünərək hərəsi 500 funt-sterlinq olmaqla 2 dəfəyə köçürülürdü.

Müdafiə tərəfi qeyd etmişdir ki, prokurorluq depozitorun kim olduğunu və pulun nə məqsədlə köçürüldüyünü yoxlamamışdır.

Mr.Otegbola bildirmişdir ki, pullar Ms.Bajeyə olan borc idi. Lakin o pulun eyni gün niyə geri ödəndiyini izah edə bilməmişdir.

Ms.Baje pul mübadiləsi ilə məşğul olduğunu bildirmişdir.

²³ <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2017/466.html>

Mrs.Otegbola bildirmişdir ki, “Checed Enterprise” şirkətinin hesabına köçürülən pullar onun ərindən alınmış borcdur, lakin borcun nə üçün eyni gündə qaytarıldığını izah edə bilməmişdir.

Məhkəmə bildirmişdir ki, köçürülən pullar, təqsirləndirilən şəxslərin qanuni biznes fəaliyyəti ilə müqayisədə çox olmuşdur. Verilən izahlar adekvat deyil və jüri pulun cinayət yolu ilə əldə olunduğu qənaətinə gələ bilər.

Prokurorluq tərəfindən, pulun kim tərəfindən yatırıldığının araşdırılmaması faktı müdafiə tərəfinin məhkəmədə qaldıra biləcəyi məsələ idi, lakin prokurorluğun bu nüansı araşdırmaq öhdəliyi yoxdur.²⁴

Middleton and Rourke (31st January 2008)

Middleton narkotik cinayətinə görə, Middleton və Rourke hər ikisi isə iki hal üzrə narkotik ticarətindən əldə olunmuş gəlirlərin konversiyasına görə məhkum edilmişdirlər.

Əmlakın leqallaşdırılması 1999-2005-ci illərdə baş vermişdir.

1-ci halda 1999-2003-cü illərdə £103,000 konversiya edilmişdir;

2-ci halda 2003-2005-ci illərdə £70,000 konversiya edilmişdir.

- 2005-ci ildə polis onların evində və qarajında axtarış keçirdi və nağd pul və narkotik vasitələr tapdı.
- Polis 1999-2005-ci illər üzrə onların rəsmi gəlirləri ilə xərclərini müqayisə etmək məqsədilə araşdırma apardı.
- Həm müdafiə tərəfi, həm də prokurorluq rəqəmlərin müqayisəsini bir mühasibə tapşırı.
- Üç mühasib £44,698 məbləğində “izahedilməyən gəlir” barədə həmfikir oldular.
- Prokurorluq iddia edirdi ki, Middleton peşəkar narkotik ticarətçisidir və onların ikisi 5 illik müddət ərzində £44,698-£173,000 aralığında məbləği leqallaşdırılmışdır.
- Prokurorluq onların əmək fəaliyyətindən və fərqli kirayəsindən müəyyən legitim gəlirlərinin olduğunu qəbul edirdi, lakin bu gəlirlərin həddindən artıq şişirdildiyini iddia edirdi.
- Prokurorluq bildirmişdir ki, tapılan narkotik vasitələrin miqdarı narkotik dövriyyəsinin çox böyük həcmdə aparıldığını deməyə əsas verir.

Prokurorluğun sübutları aşağıdakılar idi:

- ✓ Axtarış zamanı tapılan, narkotik vasitələrin miqdarı və narkotik satıcılarının siyahısı barədə sübutları, habelə hidroponik qurğunun rəsmlərini təqdim edən polis;

²⁴ <https://www.casemine.com/judgement/uk/5b2897a72c94e06b9e197f63>

- ✓ Müəyyən hesablamalar aparan, lakin dəqiq hesablama üçün bilgi azlığı olduğunu bildirən ekspert rəyi;
- ✓ Furqon biznesinin necə işlədiyini və gözlənilən gəliri izah edən, furqon parkında işləyən şəxs;
- ✓ Middletonu üzərində nağd £10,000 ilə İspaniyaya gedərkən saxlayan və sorğulayan gömrük işçisi;
- ✓ Middletonun, onlar üçün işlədiyini iddia etdiyi 2 nəfər. Onların Middletonu işə götürməsi barədə heç bir məlumat yoxdur və nağd şəkildə ödəniş də edilməyib;
- ✓ İfadələr. Onlar bəzi suallara ümumiyyətlə rəy bildirməyiblər.

Middleton bu məbləği özü qanuni olaraq qazandığını iddia edərək sübutlar təqdim edib.

Müdafiə tərəfi, ittihamın iki ayrı hal kimi göstərilməsinin düzgün olmadığını qeyd edib, çünki onlar ayrı-ayrı məbləğləri müəyyən edə bilmirlər və sadəcə ümumi period üçün hesablamaları toplayırlar.

Məhkəmə prokurorluqla razılaşıdı ki, 5 illik müddət ərzində ləğv olunan və konversiya edilən spesifik məbləğləri müəyyən etmək mümkünsüzdür.

*Prokurorluq, fərdi məbləğləri müəyyən etmək və hesablamaq əvəzinə “ümumi çatışmazlıq” hesablanmasından istifadə edə bilər. Başqa sözlə, əmlakın konversiyasının ayrı-ayrı hallarını göstərmək mümkün olmadıqda, kriminal əmlakın konversiyası üzrə hərəkətlərin məcmusu bir ittihamda birləşdirilə bilər.*²⁵

FRANSA

2017 və 2018-ci illərdə Milli Gömrük Təhlükəsizlik Xidmətinin Bordeaux və Lyon yerli bölmələrindən, Polşada yaşayan çinli və Latviyada yaşayan latviyalı tərəfindən hesabat tələblərinə əməl edilməməsi ilə əlaqədar iki işin araşdırılması xahiş olundu. Şübhəliilər arasında əlaqə aşkar olunduğundan, Bordeaux İxtisaslaşmış regionlararası məhkəmələr bu işlər üzrə istintaqı birləşdirdi. Maliyyə məlumatları, AVROPOL və İTERPOL, Polis və Gömrük Əməkdaşlıq Mərkəzləri və gömrük ataşelərinin beynəlxalq şəbəkəsi tərəfindən təqdim olunan materiallarla dəstəklənmişdir. Bu məlumat Fransada/İspaniyada/İtaliyada yığım sisteminə əsaslanan Leqallaşdırma kanalının mövcudluğunu və sonradan pulların Avropa və Çində mövcud olan Çin icmasının üzvləri arasında nağdlaşdırılmasını nümayiş etdirirdi. 2019-cu ildə 4 nəfər Leqallaşdırma cinayəti törətməkdə təqsirli bilinərək 1 ildən

²⁵ Partnership for Good Governance II. Project on “Strengthening measures to counter money laundering and financing of terrorism in Ukraine” Technical Paper. Handbook on money laundering identification, investigation and prosecution for Ukraine

2 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə və 220 000-510 000 avro məbləğində cərimə ilə cəzalanırdı. 2.2 milyon avro üzərinə həbs qoyuldu və sonradan müsadirə olundu.²⁶

PORTUQALIYA

Bu iş 2015-ci ilin sentyabrında başlanmışdır. Xaricdə yerləşən H.O. şirkəti 388 052.50 dollar vəsaitin göstərilən xidmət qarşılığında köçürülməli olduğunu əks etdirən saxta elektron məktub aldı. Şirkət hüquqi şəxsin Portuqaliyanın X Bankında yerləşən hesabına məbləği köçürdü. Daha sonra həmin hesabı idarə etmək səlahiyyəti olan fiziki şəxs şirkətin üçüncü ölkədə yerləşən başqa bir bank hesabına 269 524 avro köçürdü. Bank X bu köçürmənin əsaslandırılması üçün sənədlər tələb etdi, təqdim olunan sənədlər şübhə doğururdu, nəticədə bank STR²⁷ göndərirdi və hesab müvəqqəti olaraq donduruldu. STR-la məşğul olan prokuror H.O ilə dərhal əlaqə saxladı və yalnız bundan şirkətin dələduzluq cinayətinin qurbanı olduğu ona məlum oldu. Hesabın üzərinə həbs qoyuldu və istintaq başlandı.

Fiziki şəxs müəyyən olundu və əmlakın leqallaşdırılmasına görə 2 il 6 aylıq azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırıldı. Əmlakın leqallaşdırılması üçün hesabından istifadə olunan hüquqi şəxs leqallaşdırmaya görə mühakimə olundu və 30 000 avro məbləğində cərimələndi.²⁸

İSVEÇ

Nümunə №1

2015-ci ildə Stokholmdan Malmöyə səyahət edən 3 nəfər saxlanıldı. Onların avtomobilinin gizli bölmələrində, kriminal fəaliyyətdən əldə olunması ehtimal olunan, 1 728 000 SEK (təxminən 179 000 avro) və 35 000 avro aşkarlandı.

Məhkəmə bildirdi ki, təqsirləndirilən şəxslərdən heç biri bu səfərlə bağlı ağlabatan və inandırıcı izah verə bilmədi. Məhkəmə belə bir fakta əsaslandı ki, pulu, Monakoya ixrac etmək məqsədilə İsveçdən taxta almaq üçün gətirdiyini iddia edən təqsirləndirilən şəxslərdən biri işsiz idi, əvvəllər məhkum olunmuşdur və hər hansı biznes təcrübəsi yoxdur.

Hər üç təqsirləndirilən şəxs əmlak leqallaşdırma cinayətində təqsirli bilindi və 2 il 6 aylıq azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırıldılar (apellyasiya məhkəməsində cəza

²⁶ fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/Mutual-Evaluation-France-2022.pdf.coredownload.inline.pdf

²⁷ Şübhəli əməliyyatlara dair məlumat (eng. Suspicious Transaction Report)

²⁸ fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-Portugal-2017.pdf.coredownload.pdf

müddətləri bir təqsirləndirilən şəxs üçün 2 ilə, digər ikisi üçün 22 aya endirildi) və ardınca deportasiya edildilər. Avtomobilin gizli bölmələrində və şəxslərdən birinin üzərində aşkarlanan pullar müsadirə edildi.

Nümunə №2

Bu iş işəgötürənlərə münasibətdə ödənməli olan vergilərdən yayınmaq və saxta invoyslarla əldə edilən gəlirlərin yuyulması üçün istifadə olunan əmlak leqallaşdırma sxemidir. Şirkətlər pulu xarici bank hesablarına fiziki şəxslər və İsveç fondu vasitəsilə köçürürdülər. Bu xarici bank hesablarından nağd pul çıxarmalar İsveçdəki ATM-lər vasitəsilə həyata keçirilirdi və işçilərə əmək haqqı nağd şəkildə ödənilirdi.

İstintaq 2015-ci ilin oktyabr ayında, STR əsasında başlandı, belə ki, xarici bank kartlarından istifadə edilməklə, ATM-dən böyük məbləğdə nağd məxaricin edilməsi barədə STR təqim edilmişdi. Müstəntiqlər, bank əməliyyatlarının təhlili, eləcə də telefon danışığının dinlənilməsi vasitəsilə bu sxemdə iştirak edən şirkətləri müəyyən etdilər. İsveç fondunu idarə edən şəxs müəyyən olundu və həmin an o, qeyri-Avropa İttifaqı ölkəsində yaşayırdı. Onun olduğu ölkədə polisin çevik fəaliyyəti nəticəsində şübhəli şəxs yaxalandı və İsveçə deportasiya olundu (şübhəli şəxsin pasportu ləğv olunmuşdu). Qarşılıqlı hüquqi yardım barədə sorğu xarici ölkədə polis tərəfindən icra edildi. Ümumilikdə səkkiz şübhəli şəxs saxlanılmışdır. Predikativ cinayətlə əlaqədar istintaq aparılmadan, leqallaşdırma cinayətinə görə cinayət təqibi başlanılır.²⁹

POLŞA

Sözügedən cinayət işi kommersiya banklarından birinin Prokurorluğa verdiyi məlumat əsasında başlanmışdır. Bank, Fransada yerləşən bir kommersiya bankından, Polşa şirkətinin Polşa bankındakı hesabına, sonradan Çində yerləşən Çin şirkətinin hesabına köçürülən 196 000 avro məbləğində ödənişin geri qaytarılması tələbi almışdır. 4 gün sonra həmin fransız kommersiya bankı 227 166 avro məbləğində başqa bir ödənişin geri qaytarılması tələbi ilə müraciət etmişdir. Məbləğ Polşa şirkətinin hesabına yerləşdirilmədən öncə, müraciət üzrə geri qaytarılmışdır. Həmin gün başqa bir fransız kommersiya bankından həmin Polşa şirkətinin hesabına 292 700 avro köçürmə olmuşdur. Polşa şirkətinin hesabının fişinq³⁰ məqsədilə istifadə olunduğuna dair şübhələr olduğu üçün bank, hesabı bloklamışdır (İyun 2014). 2014-cü ilin sentyabrında tətbiq olunan tədbirlər ləğv edildi və köçürülmüş 292 700 avro fransız şirkətinin hesabına geri qaytarıldı. Pulun qeyri-qanuni mənbədən əldə olunduğunu sübut etmək üçün Polşa hüquq-mühafizə orqanları, transferin əsassız olduğu və saxta olması barədə Fransanın hakimiyyət

²⁹ fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-Sweden-2017.pdf.coredownload.inline.pdf

³⁰ Fişinq (ing. phishing) – İnternet vasitəsilə müştərinin şəxsi məlumatlarını oğurlamaq üçün istifadə olunan alət.

orqanlarının məlumatlarından istifadə etmişdir. Hakimlər sübutu qəbul etmişdir. Nəticədə bir nəfər ağırlaşdırıcı halda leqallaşdırma cinayəti ilə bağlı məhkum olundu və 2018-ci ildə 3 illik azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırıldı.³¹

GÜRCÜSTAN

2016-cı ildə Baş Prokurorluq dələduzluq və leqallaşdırma cinayətləri üzrə istintaqa başladı. Qeyri-rezident olan A.D. adlı şəxs saxta pasportla Gürcüstanda bank hesabı açmışdır.

Qısa bir müddət sonra bu hesaba xarici ölkədən 90 397 dollar pul köçürməsi edildi. Daha sonra A.D. bu pulları nağdlaşdıraraq eyni gündə başqa bir qeyri-rezident olan Z.C adlı şəxsin hesabına köçürdü, o da öz növbəsində qonşu ölkələrdən birində olan K.C-nin hesabına köçürmə etdi.

İstintaq zamanı aidiyyatı qurumların müraciətlərindən və digər beynəlxalq əməkdaşlıq mexanizmlərindən istifadə edilərək, K.C. adlı şəxs tərəfindən verilmiş saxta pasportlardan istifadə edilərək Gürcüstanda digər bank hesablarının da açıldığı müəyyən edilib. Eyni ssenari müşahidə edilib: vəsait hesaba daxil olur və daha sonra Z.C-yə ötürülür. İstintaq həmçinin müəyyən etmişdir ki, Gürcüstanda qeydiyyatla alınan və Z.C tərəfindən idarə olunan ödəniş xidməti provayderi də bu məqsədlə istifadə olunur. Bu xidmət MoneyGram və Western Union vasitəsilə ödənişlər qəbul edir və saxta pasportlu qeyri-rezidentlərə köçürür. Ümumilikdə kriminal dəstə 1 063 917 dollar və 988 917 avro vəsait əldə edib və bu pullar sonda qrup üzvlərinin və əlaqəli şəxslərin adına daşınmaz əmlak alınmasında istifadə olunur.

Əmlak izləndi, üzərinə həbs qoyuldu, ən sonda isə müsadirə edildi. Nəticədə 6 nəfər dələduzluq və Leqallaşdırma üzrə, ödəniş provayderi xidməti göstərən şirkət isə müstəqil Leqallaşdırma üzrə məsuliyyətə cəlb olundu. Şirkət 35 000 avro məbləğində cərimələndi və fəaliyyəti məhdudlaşdırıldı.³²

XORVATIYA

Cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın leqallaşdırılmasına qarşı mübarizə ofisi STR-a əsaslanaraq cinayət işini başladı. DM adlı şəxs, A dövlətində yerləşən AT şirkətinin direktorudur. O, Xorvatiyada yerləşən Z Ltd şirkətinə 3 285 354 avro ödənişlə bağlı ödəniş tapşırığı vermişdir. Borc müqaviləsinə əsasən, Z şirkətinin rəhbəri (ZK adlı şəxs,

³¹ [Poland - Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism \(coe.int\)](#)

³² [Georgia - Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism \(coe.int\)](#)

Xorvatiya rezidenti) A dövlətində DM-in şəxsi hesabına 1 950 000 avro köçürmüşdür, qalan məbləğ isə ZK-nın, onun ailə üzvlərinin və Z şirkətinin hesabına köçürülmüşdür.

A dövlətində yerləşən AT şirkətinə qarşı davam edən istintaq barədə kəşfiyyat məlumatı əldə olunduqdan sonra, Cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın leqallaşdırılmasına qarşı mübarizə Ofisi 516 007 avronun köçürülmə əməliyyatının icrasının müvəqqəti dayandırılması və işin səlahiyyətli Respublika Prokurorluğuna göndərilməsi barədə qərar qəbul edib. Osijek Şəhər Məhkəməsi əmlakın leqallaşdırılması cinayət əməlinə görə fiziki şəxs ZK və hüquqi şəxs Z-ə qarşı ittihamı təsdiq edib.³³

ESTONIYA

2020-ci ildə 1 fiziki şəxs cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın leqallaşdırılması cinayətinə görə məhkum edildi. Predikativ cinayət dələduzluq idi. Bu cinayət xarici ölkədə törədilmişdir və əsas icraçı müəyyən edilməmişdir. İş Estoniya Maliyyə Monitoring Orqanının məlumatı əsasında başlanılmışdır. Həmin şəxs Estoniyada 559 876,77 avro məbləğində pul vəsaitinin qanunsuz mənşəyini, sahibliyini və yerini gizlətməyə görə məhkum edilmişdir. Predikativ cinayətin həmin ölkədə törədildiyini təsdiq etmək üçün xarici ölkədə başlanan cinayət işinə dair ittiham aktının olması yetərlidir. Xarici şirkət yeni bank hesabına ödəniş edilməsini xahiş edən elektron məktub aldı. Məbləğ yeni bank hesabına köçürüldü və daha sonra bu hesabın invoysları təqdim edən şirkətə yox, dələduzlara məxsus olduğu məlum oldu. Qeyri-qanuni mənbəyini və yerini gizlətmək məqsədilə 559 876, 77 avro müxtəlif hesablara köçürüldü, həmçinin nağd formada çıxarıldı, bir sözlə leqallaşdırma həyata keçirildi. Köçürmələr Estoniya şirkətinə məxsus hesaba edilirdi. Şübhəli şəxs bu vəsaitlərin qeyri-qanuni mənbəyini gizlətmək məqsədilə köçürmələri həyata keçirən şəxs idi.

Şübhəli şəxs ümumi prosessual qaydalara uyğun olaraq ittiham olundu və Leqallaşdırmaya görə 2 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırıldı. Daha 2 fiziki şəxs və 1 hüquqi şəxs Leqallaşdırma üzrə cinayət məsuliyyətinə cəlb olundu. Ümumilikdə 55 104, 33 avro müsadirə olundu.³⁴

MOLDOVA

İstintaq 7 mart 2014-cü il tarixində Baş Prokurorluğun Anti-korrupsiya Mərkəzi tərəfindən başlandı. Bu cinayət 2 fiziki şəxsin geniş həcmdə aktiv korrupsiya fəaliyyəti ilə

³³ [Croatia - Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism \(coe.int\)](http://coe.int)

³⁴ [Estonia - Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism \(coe.int\)](http://coe.int)

əlaqədar idi. Belə ki, onlar, təmsil etdikləri bir qrup insanın maraqlarının təmin edilməsi üçün parlamentin bəzi üzvlərinə 250 000 dollar və 500 000 avro rüşvət vəd vermək, təklif etmək və verməklə aktiv rüşvətxorluq cinayəti törədiblər. Buiucani Məhkəməsinin qərarına əsasən, 2016-cı ilin iyulunda qeyd olunan şəxslər aktiv rüşvətxorluq cinayətində təqsirli bilindilər və Cinayət Məcəlləsinin 106-cı maddəsinə əsasən 403 310 dollar, 553,000 avro və 48,900 rus rublu cinayətin törədilməsində istifadə olunan və istifadə olunması planlaşdırılan alət kimi müsadirə edildi.

Korrupsiya cinayətinin istintaqı zamanı müəyyən edilib ki, aktiv korrupsiyada ittiham olunan cinayətkarlar müvafiq gəlirlərə (250 min USD və 500 min EUR) haqq qazandırmaq üçün heç bir qanuni fəaliyyət həyata keçirməyiblər, bu da pulun qanunsuz mənbədən əldə olunduğunu deməyə əsas verir.

Bu fakta əsasən, Cinayət Məcəlləsinin 243-cü maddəsi-külli miqdarda cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın leqallaşdırılması ilə bağlı da istintaq başlandı.³⁵

SLOVAKİYA

Bu iş Avstriyada törədilən, ayaqqabı oğurluğu ilə əlaqəli leqallaşdırma əlamətləri ilə bağlıdır, həmin vaxta predikativ cinayətə görə şəxs məhkum olunmamışdır. Cinayətkar bu ayaqqabıları frilans kimi əldə etmişdi və bunun Avstriyada 180 000 avro dəyərində 1837 cüt ayaqqabının oğurlanmasından əldə olunduğunu bilirdi.

O, 12 500 avro dəyərində 842 cüt ayaqqabını Slovakiyada başqa bir şəxsə satmışdır. 9565 avro dəyərində 565 cüt ayaqqabı Çexiyaya satış üçün göndərilən zaman götürüldü. O, götürülməyə qədər 287 cüt ayaqqabını Slovakiyada başqa bir yerdə gizlətməmişdir.

Məhkəmə birbaşa sübutlara və dolayısı sübutların məcmusuna əsaslanmışdır. Subyektiv cəhətə münasibətdə məhkəmə şəxsin əmlakın əldə olunduğu spesifik cinayət əməlinə xəbərsiz ola biləcəyini təsdiqlədi. Lakin şəxsin əmlakın qeyri-qanuni mənbədən əldə olunduğu nəticəsinə gələ biləcəyi hər hansı faktdan xəbərdar olması kifayətdir. Belə ki o, malların məşəyinin gizlədilməsinə yönələn hərəkətlər edir və mənbəyə qanuni don geyindirməyə çalışırdı.³⁶

³⁵ [Republic of Moldova - Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism \(coe.int\)](#)

³⁶ [Slovak Republic - Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism \(coe.int\)](#)